

Danmarks Miljøundersøgelser
Miljøministeriet

Miljøundersøgelser ved Mestersvig 2001

Faglig rapport fra DMU, nr. 474

[Tom side]

Danmarks Miljøundersøgelser
Miljøministeriet

Miljøundersøgelser ved Mestersvig 2001

*Faglig rapport fra DMU, nr. 474
2003*

*Peter Aastrup
Mikkel Tamstorf
Gert Asmund*

Datablad

Titel:	Miljøundersøgelser ved Mestersvig 2001
Forfattere: Afdeling:	Peter Aastrup, Mikkel Tamstorf og Gert Asmund Afdeling for Arktisk Miljø
Serietitel og nummer:	Faglig rapport fra DMU nr. 474
Udgiver:	Danmarks Miljøundersøgelser© Miljøministeriet
URL:	http://www.dmu.dk
Udgivelsestidspunkt:	December 2003
Faglig kommentering:	Poul Johansen (DMU), Marianna Laursen (Råstofdirektoratet for Grønland)
Finansiel støtte:	Ingen ekstern finansiering.
Bedes citeret:	Aastrup, P., Tamstorf, M. & Asmund, G. (2003): Miljøundersøgelser ved Mestersvig 2001. Danmarks Miljøundersøgelser. 49 s. –Faglig rapport fra DMU, nr. 474 http://faglige-rapporter.dmu.dk Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse.
Sammenfatning:	Rapporten belyser og vurderer forureningstilstanden ved Mestersvig på baggrund af indsamlingerne i 2001. Forureningen er generelt lavere i 2001 eller på samme niveau som ved den seneste undersøgelse i 1996.
Emneord:	Mestersvig, sediment, tang, ulk, bly, zink, <i>Cetraria nivalis</i> , tailing
Layout: Tegninger/fotos:	Hanne Kjellerup Hansen Grafisk værksted, Silkeborg
ISBN: ISSN (elektronisk):	87-7772-778-9 1600-0048
Sideantal:	49
Internet-version:	Rapporten findes kun som PDF-fil på DMU's hjemmeside http://www.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrapporter/rapporter/FR474.pdf
Købes hos:	Miljøministeriet Frontlinien Strandgade 29 1401 København K Tlf.: 32 66 02 00 frontlinien@frontlinien.dk www.frontlinien.dk

Indhold

Resume 5

Summary 6

Kalaallisut naalisarnera 7

1 Indledning 9

2 Indsamling 11

3 Analyse og analysekontrol 13

4 Resultater 17

4.1 Marine prøver 17

4.2 Terrestriske prøver 22

5 Diskussion 27

5.1 Det marine miljø 27

5.2 Det terrestriske miljø 28

Referencer 33

Bilag 35

Bilag 1 Kemiske analyser – marine prøver 35

Bilag 2 Kemiske analyser – terrestriske prøver 40

Bilag 3 Beregninger af koncentrationer af bly, zink og kobber i forskellig afstand fra mineområdet 45

Danmarks Miljøundersøgelser

Faglige rapporter fra DMU

[Tom side]

Resumé

I august 2001 blev der indsamlet prøver med henblik på undersøgelse af forureningen ved Mestersvig i Østgrønland, hvor der blev udvundet bly og zink i perioden 1956 til 1963. Undersøgelserne omfattede det marine miljø ved Mestersvig og det terrestriske miljø ved minen og langs vejen mellem minen og Nyhavn samt ved Noret. Undersøgelserne af det terrestriske miljø blev undersøgt som en del af EU-projektet MINEO, som har til formål at undersøge mulighederne for anvendelse af hyperspektrale data ved monitorering af forurening fra miner.

Analysen af de indsamlede marine prøver viser, at der stadig kan måles en væsentlig bly- og zinkforurening i Kong Oscars Fjord. Forureningen viser sig især ved forhøjet bly og zinkindhold i strandsand, elvsedimenter, tang og ulke. Forureningen er gennemgående på samme niveau som i 1996, mens den tidligere har været betydeligt højere.

I det terrestriske miljø er der ikke sket væsentlige ændringer siden 1979. Der er fortsat meget høj forurening med bly og zink i umiddelbar nærhed af tailings-depotet, mens der også findes tydeligt forhøjede koncentrationer over baggrundsniveauet langs vejen mellem minen og Nyhavn. De mest forurenede steder som tailingsdepotet og aflejringer af tailings i elvlejet kan identificeres ved analyse af hyperspektrale data optaget fra fly (MINEO projektet).

Summary

In august 2001 NERI collected samples to study the pollution at Mestersvig in East Greenland, where a lead-zinc mine was in production from 1956 to 1963. The studies covered the marine environment at Mestersvig, the terrestrial environment at the mine site and along the road, the harbour area at Nyhavn, and the inlet "Noret". Studies of the terrestrial environment were a part of the EU-financed project "MINEO" which aims at investigating the potential for use of hyperspectral data in monitoring pollution from mines.

Chemical analyses of marine samples show, that there is still a significant zinc- and lead-pollution in Kong Oscars Fjord. The pollution appears as elevated levels of lead and zinc in beach sand, river sediments, sea-weed and sculpins. Pollution is largely at the same level as in 1996, while it has been significantly higher earlier.

There is no substantial changes in the terrestrial environment since 1979. Lead- and zinc-pollution at the mine site is still high close to the tailings-deposit, but concentrations along the road to Nyhavn and at Nyhavn are clearly above baseline levels. The most polluted areas, the tailings deposit and deposited tailings along the river could be detected by use of hyperspectral data recorded by an airborne sensor (Mineo project).

Kalaallisut naalisarnera

Tunumi Mestersvigimi aqerlussamik zinkimillu 1956-imiit 1963-imut paaaffiusimasumi qanoq annertutigisumik mingutitsisoqarsimasinnaanera paasiniarniarlugu misissugassanik augustimi 2001-imi katersisoqarpoq. Misissuineq Mestersvigip eqqaani immamut, paaaffiup eqqaani nunamut, paaaffimmiit Nyhavnip tungaanut aqqummut kiisalu Noretip eqqaanut tunngatinneqarpoq. Nunamik misissuine-rit EUp ingerlataanut MINEOmut, aatsitassarsiorfinni mingutitsi-nermik nalunaarsuinermi paasissutissat hyperspektraliusut (assit maligaasanik amerlaqisunik seqernullu qinngorneriniittunik imallit nassuiarniarneranni atorpeqartartut) atorpeqarsinnaanerat pillugu periarfissaqarneranik misissuinermik imalimmut, ilaapput.

Misissugassat imaaneersut misissoqqissaarnerisa takutippaat aqerlu-
mik zinkimillu mingutsitsineq annertoq Kong Oscars Fjordemi suli
naammattuugassaasoq. Aqerlumik zinkimillu mingutsitsineq sissami
sioqqani, kuuit niffarlukuini, qeqqussani kanassunilu malunnarneru-
voq. Mingutitsineq 1996-ip siorna annertunerusimasinnarluni mingut-
sitsineq 1996-mut sanilliullugu allannguuteqangaarsimannilaq.

Nunami 1979-imiit annertunerusumik allanngortoqarsimangilaq.
Saffiugassanik saleereernikkut sinneruttunik toqqorsiviusimasup
qanitaani suli annertoourujussuarmik aqerlumik zinkimillu mingutit-
sineqarpoq, aatsitassarsiorfiulli avataani Nyhavnip tungaanut aqqu-
taani mingutitsiviusimanngitsumi malunnartumik annertusisimasu-
mik akoqarnerusunik peqartiterpoq. Tamakkua avatangiisini uuma-
sunut naasunullu annertunerusumik sunniuteqartussaannngitsutut
nalilerneqarput. Mingutitsiviusimanerpaasut, soorlu sinneruttunik
toqqorsiviusimasup eqqaa kuullu kussernga (pilersaarummut MI-
NEO-mut atatillugu) timmisartumik misissuinikkut sumiissusersi-
neqarput.

[Tom side]

1 Indledning

Tidligere miljøundersøgelser

I 1979 gennemførtes de første miljøundersøgelser ved Mestersvig, hvor Nordisk Mineselskab drev en bly-zinkmine i årene 1956-63. Miljøundersøgelserne i 1979 (Asmund 1983; Hansen 1985) omfattede bestemmelse af tungmetallerne kobber, bly, cadmium og zink i tang i området ved Mestersvig. Det blev dengang påvist, at et større område ved Mestersvig var forurenet med bly og zink.

Disse undersøgelser er siden fulgt op med miljøundersøgelser i 1985 (Hansen & Asmund, 1986), 1991 (Agger et al. 1991) og 1996 (Asmund et al. 1997), hvor der påvistes en fortsat bly- og zinkforurening. I 1985 og 1991 blev der også inddraget grusprøver fra Nyhavn-området samt ulke og sæler i undersøgelserne. I ulke blev der påvist en forhøjet blybelastning ved Mestersvig, mens dette ikke var tilfældet for sæler. I 1996 blev foretaget analyser af indholdet af bly og zink i strandsand, tang samt af bly i ulke. Disse undersøgelser viste en faldende bly- og zinkforurening. I 2001 blev der igen gennemført undersøgelser i området. Disse var koordineret med undersøgelser, som blev gennemført i forbindelse med det EU-finansierede projekt, MINEO, som har til formål, i et samarbejde mellem en række europæiske lande, at undersøge mulighederne for at anvende hyperspektrale data til kortlægning og monitorering af forurening fra bl. a. miner (Aastrup, Tamstorf & Tukiainen 2001). Der er i forbindelse hermed gennemført detaljerede undersøgelser specielt i området omkring minen.

Undersøgelse i 2001

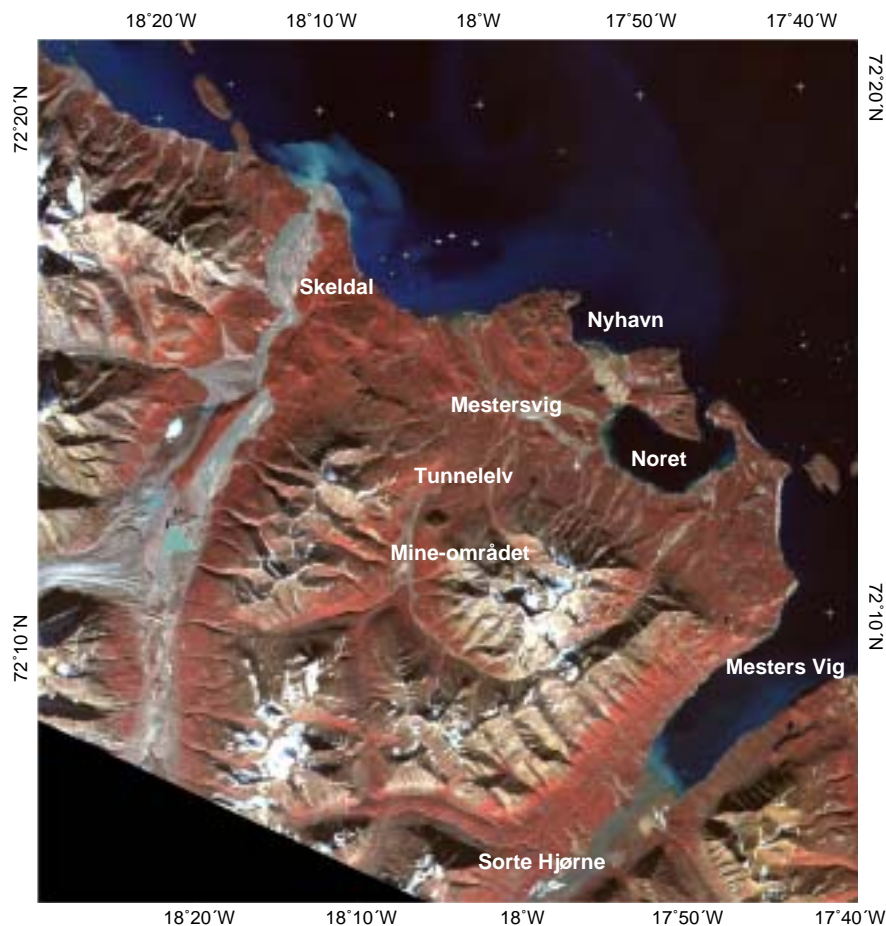
Denne rapport redegør for de miljøundersøgelser, som blev udført i 2001 og sammenligner resultaterne med de tidligere undersøgelser i området. Undersøgelsen omfatter bestemmelse af bly og zinkkoncentrationen i strandsand, tang og ulke fra området ved Mestersvig. Desuden er inddraget resultater af de undersøgelser af landmiljøet som blev foretaget i forbindelse med MINEO-projektet (Tamstorf, Aastrup & Tukiainen 2003).

[Tom side]

2 Indsamling

Billedet figur 2.1 viser undersøgelsesområdet med angivelse af de væsentligste stednavne.

Figur 2.1 Mestersvig området. "Blyklippen" er minen, Nyhavn er havneområdet hvor udskibning fandt sted. Den røde linje viser vejforløbet mellem minen og havneområdet. Den blå linje viser kysten hvor der er foretaget indsamlinger af prøver. ASTER-billede fra 19. august 2000.

De indsamlede typer af prøver blev valgt fordi de antages bedst at beskrive forureningstilstanden i området. I det marine miljø repræsenterer strandsand den partikulære metalforurening, mens og tang og ulk er et mål for hvor meget af metalforureningen der er tilgængeligt for marine organismer i området. Ulke er relativt stationære fisk, som derfor er egnede til at beskrive optagelsen i højere organismer og evt. akkumulering i fødekæden. I det terrestriske miljø er laven, *Cetraria nivalis*, det primære medie til beskrivelse af den luftbårne forurening i form af støvpartikler. Derudover er medtaget jordprøver, som repræsenterer summen af de naturlige metalniveauer og den luftbårne forurening. Endelig er der taget prøver af tailings, som er en væsentlig forureningskilde. Planterne *Cassiope tetragona* og *Salix arctica* er analyseret i forbindelse med MINEO-projektet.

Strandsand

Der blev indsamlet 42 prøver af strandsand fordelt på 22 stationer ved Nyhavn og langs kysten mod nordvest og sydøst. Indsamlingen foregik med hænderne ved lavvande. Grusprøverne blev lagt i polyethylenposer og nedfrosset.

- Tang* Der blev indsamlet 40 prøver af skudspidser af langfrugtet klørtang (*Fucus distichus*) fordelt på 18 stationer ved Mestersvig. Ved hver station indsamledes en tangprøve. Prøverne blev lagt i polyethylenposer og dybfrosset.
- Ulk* Ulke blev fanget med net. Ved Nyhavn blev der fanget 60 ulke (hornulk (*Myoxocephalus quadricornis*) og alm. ulk (*M. scorpius*)) og i Mesters Vig, ca. 15 km fra Nyhavn blev der fanget 55 ulke. Alle individer blev lagt hele i plastposer og nedfrosset.
- Terrestriske prøver* Terrestriske prøver blev indsamlet som en del af MINEO projektet. Der blev indsamlet 39 prøver af *Cetraria nivalis*, 45 jordprøver, 7 prøver af *Cassiope tetragona*, og 5 prøver af *Salix arctica*. Endelig blev der indsamlet 41 prøver af elvsediment og 11 prøver af tailings.
- Alle prøver blev indsamlet med hånden og opbevaret i polyethylenposer, som blev frosset ind og sendt nedfrosset til Danmark.

3 Analyse og analysekontrol

De kemiske analyser er udført ved atomabsorption, enten flamme AAS, Zeeman grafitovns AAS eller FIAS-AAS som beskrevet i Asmund & Clemann (2000). Laboratoriet er akkrediteret af Danak efter ISO 17025.

Strandsand

Det ovntørrede og eventuelt agatmorter knuste strandsand blev oplukket efter en metode udviklet af Loring og Rantala (1992): 200 mg afvejedes i en teflonbombe og 0,25 ml salpetersyre, 0,75 ml saltsyre og 3 ml flussyre blev tilsat. Prøven blev oplukket under tryk ved 120°C i fire timer. Overskydende flussyre blev derefter neutraliseret med 2,8 g borsyre under omrøring, og prøven fortyndedes til 50 ml. Bly, zink og kobber bestemtes i denne opløsning som beskrevet for de biologiske prøver.

Biologiske prøver

Af ulkeprøverne blev en delprøve udskåret med rustfri stålskalpel, således at alle overflader af delprøven var frisk udskårne. Kød-, lever- og benudskæringen blev foretaget, medens prøverne var delvist frosne på et plastbræt, og håndteringen skete med en plastpincet. Tørstofprocenten bestemtes ved afvejning af 2-3 g materiale i porcelænsdigler og tørring i varmeskab ved 105°C til konstant vægt.

Tangprøverne blev i felten skyllet i rent ferskvand og befriet for bevoksninger og snegle, i laboratoriet blev de først frysetørret og derefter knust i agatkuglemølle.

De udtagne prøver overførtes til en teflonbeholder, og 4 ml Merck suprapur salpetersyre tilsattes. Derefter blev prøverne nedbrudt under tryk i en Berghof teflonbombe med rustfri stålkappe ved 140°C i 12 timer. Efter endt destruktion overførtes prøverne til polyethylenflasker med dobbeltionbyttet vand, og målingerne udførtes direkte på disse opløsninger. Zink bestemtes ved flamme atomabsorption på et Perkin Elmer AAnalyst 300 med luft/acetylen flamme og ekstern kalibreringskurve. Samme metode anvendtes for høje blykoncentrationer, medens lave blykoncentrationer bestemtes ved grafitovnsmetoden på et Perkin Elmer Zeeman AAnalyst 800. Standard additionsmetoden anvendtes ved grafitovnsbestemmelserne.

Detektionsgrænser

Detektionsgrænsen for en analysemetode angiver det niveau, hvorunder det ikke er muligt at fastlægge en koncentration sværdi med en vis sandsynlighed. Detektionsgrænsen afhænger af den valgte kemiske analysemetode og forbehandlingen af prøverne. I princippet bør den kemiske analysemetode tilpasses niveauet for den detektionsgrænse, som er ønskelig i den givne situation.

I nærværende rapport er detektionsgrænsen defineret som den koncentration der giver et analytisk signal, som er 3 gange spredningen på resultaterne fra blindprøven ("rene prøver"). Detektionsgrænsen for Zn er vurderet ud fra signal/støj forholdet ved absorptionsmålingen. Ingen zinkkoncentrationer i biologisk materiale omtalt i denne rapport har været i nærheden af detektionsgrænsen.

Detektionsgrænserne for de anvendte analysemetoder er vist i tabel 3.1.

Tabel 3.1 Detektionsgrænserne Pb, Cu og Zn ved de anvendte analysemetoder.

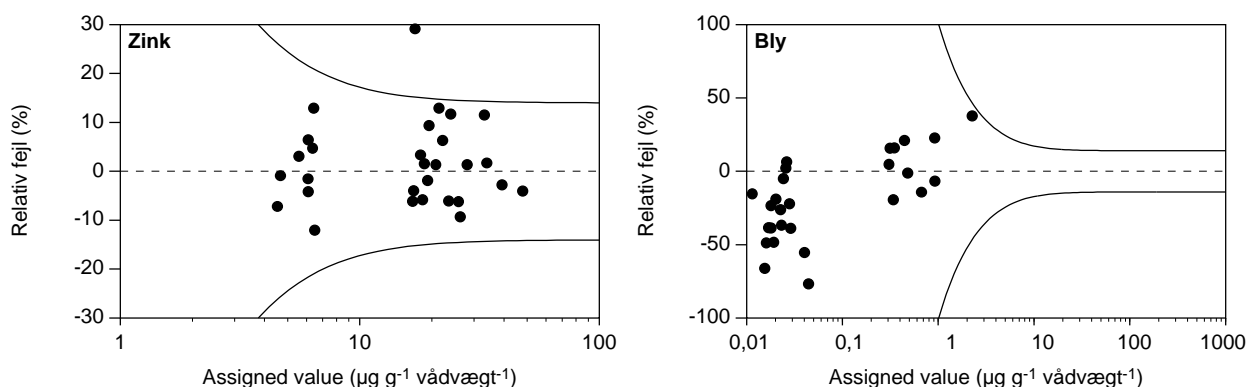
	Pb $\mu\text{g g}^{-1}$ tørstof	Cu $\mu\text{g g}^{-1}$ tørstof	Zn $\mu\text{g g}^{-1}$ tørstof
Ulk, muskel	0,045	0,2	1,5
Ulk, lever og ben	0,045	0,2	1,5
Tang	0,045	0,2	1,5
Strandsand	1,5	1,5	1,5

Analysekontrol

Analysekvaliteten kontrolleres ved hjælp af certificerede referencematerialer, som jævnligt analyseres sammen med prøverne. De anvendte referencematerialer er Dorm-1, Dolt-1, Tort-1, MESS-1, PACS-a og Sewage-sludge. En uafhængig måling af kvaliteten opnås gennem deltagelse i laboratorie-interkalibrering. En prøve med ukendt koncentration af bly og zink analyseres af mange laboratorier, hvorefter arrangørerne af interkalibreringen udregner en "assigned value" for prøven. I figur 3.1 ses resultatet for DMU-AMs deltagelse i interkalibreringsprogrammet QUASIMEME, der organiseres af EU. DMU-AMs resultater er i figuren vist som den relative afvigelse fra "assigned value (den fastsatte værdi)" afbildet mod koncentrationen.

Det ses, at for bly er usikkerheden hos DMU-AM ca. 25% relativt (95% konfidensintervallet som indtegnet i figur 3.1) for prøver med koncentrationer højere end $0,02 \mu\text{g g}^{-1}$. For biologiske prøver med lavere koncentrationer end $0,02 \mu\text{g g}^{-1}$ blev der af QUASIMEME kun opgivet indikative "assigned values". I disse tilfælde fandt DMU-AM lavere blykoncentrationer, end der blev bestemt som referenceværdi. For zink er usikkerheden i næsten alle tilfælde indenfor 12,5% relativt.

Som en generel praksis i laboratoriet foretages jævnligt dobbeltbestemmelser af tungmetalkoncentrationen i nogle af prøverne. For tang, sediment, sand, jord, lav og planter består dobbeltbestemmelsen i bestemmelse af to delprøver af homogenatet, hvorved usikkerheden alene er analyseusikkerhed. For fiskeprøver består dobbeltbestemmelsen af bestemmelse af to udskæringer af samme fiskeprøve, hvorved der foruden en analyseusikkerhed også er en variation som følge af forskelle i det undersøgte væv. Tabel 3.2 giver en oversigt over den gennemsnitlige relative usikkerhed (spredning i forhold til middelværdi) for forskellige prøvetyper.

Figur 3.1 Resultaterne for DMU-AMs deltagelse i interkalibrering (se teksten).

Tabel 3.2 Relativ forskel mellem dobbeltprøver i procent.

	Cu	Pb	Zn	Ba	Cd	Antal dobbeltprøver
Elvsediment	9	10	11	15		8
Jord	15	38	28			10
Lav		15	27			5
Planter	7	9	3		7	5
Strandsand	30	25	22			8
Ulk		24				5

[Tom side]

4 Resultater

4.1 Marine prøver

Strandsand

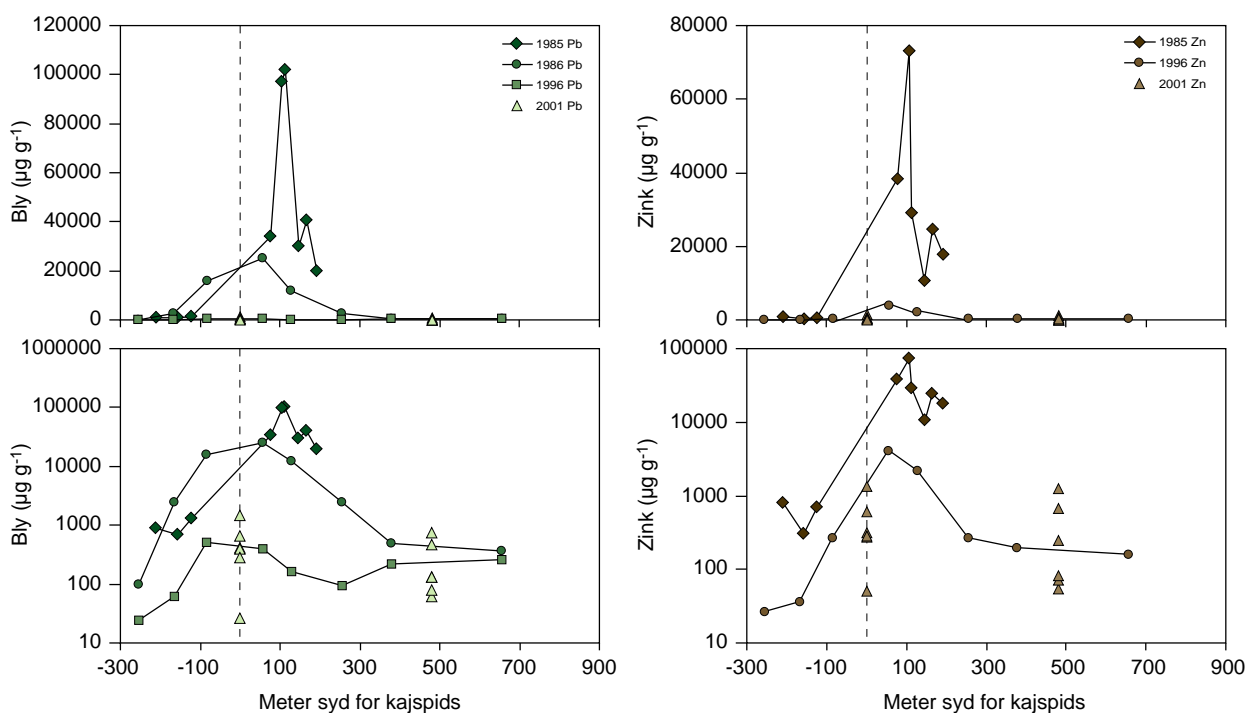
Figur 4.1 viser indholdet af bly og zink i strandsand fra nærområdet ved kajen i Nyhavn og figur 4-6 viser indholdet af henholdsvis kobber, bly og zink i strandsand. Alle analyseresultater findes i Bilag 1.

Koncentrationerne af bly i strandsand (figur 4.2) er høje ved kajen i Nyhavn og i mindre grad i bunden af Noret. Koncentrationerne ligger på samme niveau som i 1996, som det fremgår af figur 4.1.

Zink-koncentrationerne (figur 4.3) er høje ved Nyhavn, i bunden af Noret og langs kysten vest for Skeldal. Koncentrationerne ligger generelt på samme niveau som i 1996, men dog med lavere zinkkoncentrationer ved kajen end tidligere.

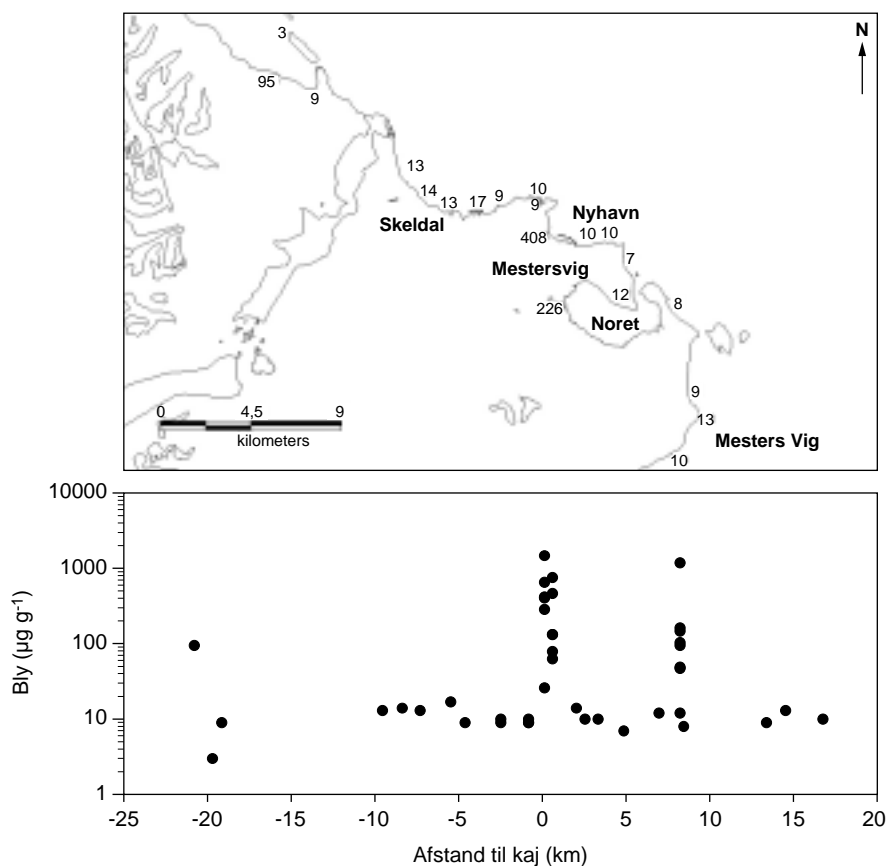
Indholdet af kobber i strandsand (figur 4.4) er generelt lavt, men med en tendens til svagt forhøjede værdier ved Nyhavn, i bunden af Noret og ved øerne vest for Skeldal. Der findes ikke analyser fra tidligere år.

Koncentrationerne af bly, zink og til dels også kobber er uventet høje ved Skeldal, og uventet lave ved udløbet af Tunnелеlv. Det kan skyldes en fejl ved prøveindsamlingen eller analysen. Det var ikke muligt at gen-analysere prøverne.

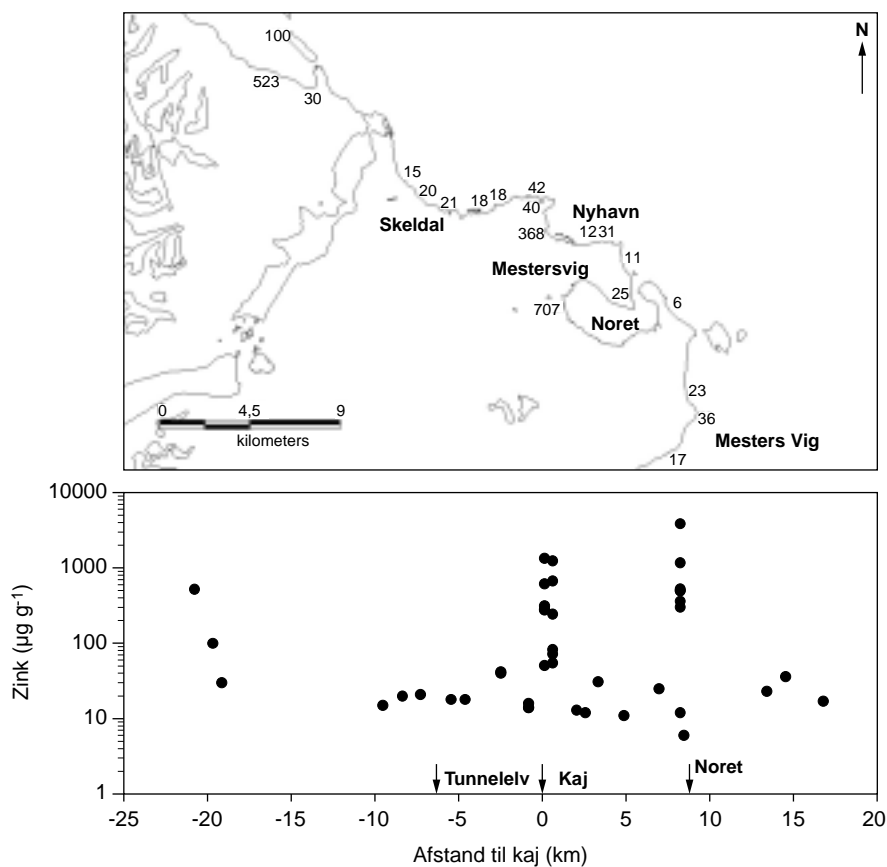

Figur 4.1 Bly- og zinkkoncentrationer i strandsand i nærområdet omkring Nyhavn, lineær og logaritmisk afbildning af koncentrationerne. Værdierne for 2001 er afsat som punkter.

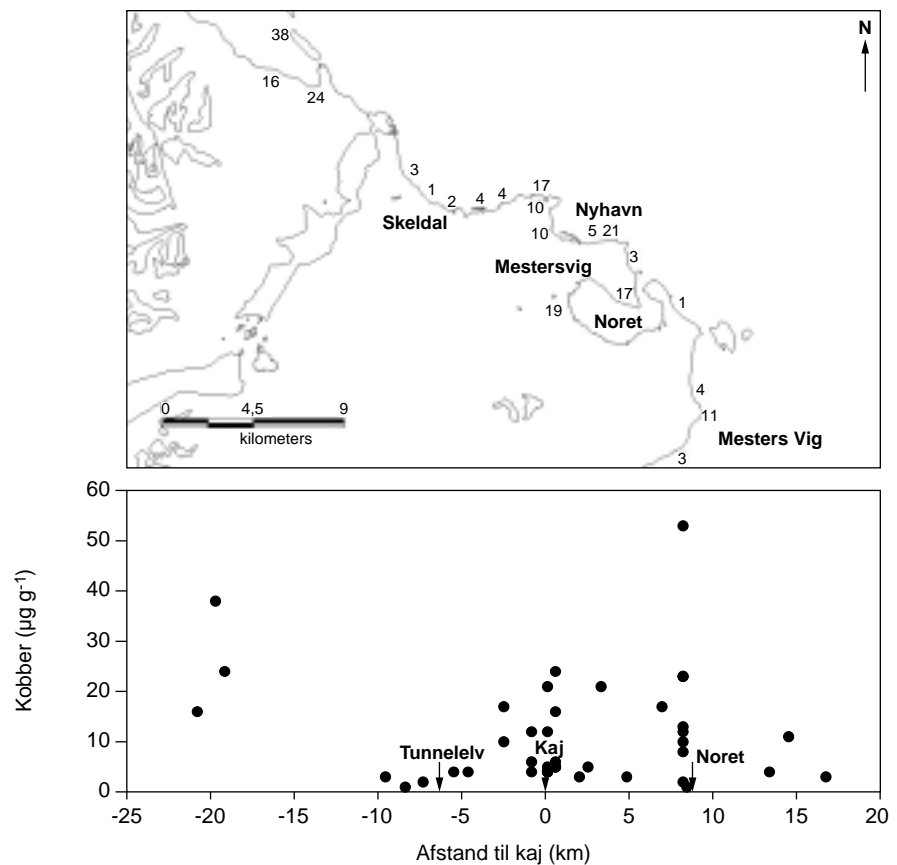
Figur 4.2 Indholdet ($\mu\text{g g}^{-1}$) af bly i strandsand indsamlet i august 2001. Øverste kort viser de afrundede koncentrationer mens nederste diagram viser koncentrationer som funktion af afstand (km) fra Nyhavn (negative værdier på x-aksen angiver afstand mod nordvest). Koncentrationerne er angivet på en logaritmisk skala. Værdier i Nyhavn er på øverste kort vist som gennemsnit af de indsamlede prøver.

Figur 4.3 Indholdet ($\mu\text{g g}^{-1}$) af zink i strandsand indsamlet i august 2001. Øverste kort viser de afrundede koncentrationer mens nederste diagram viser koncentrationer som funktion af afstand (km) fra Nyhavn (negative værdier på x-aksen angiver afstand mod nordvest). Koncentrationerne er angivet på en logaritmisk skala. Værdier i Nyhavn er på øverste kort vist som gennemsnit af de indsamlede prøver.

Figur 4.4 Indholdet ($\mu\text{g g}^{-1}$) af kobber i strandsand indsamlet i august 2001. Øverste kort viser de afrundede koncentrationer mens nederste diagram viser koncentrationer som funktion af afstand (km) fra Nyhavn (negative værdier på x-aksen angiver afstand mod nordvest). Værdier i Nyhavn er på øverste kort vist som gennemsnit af de indsamlede prøver.

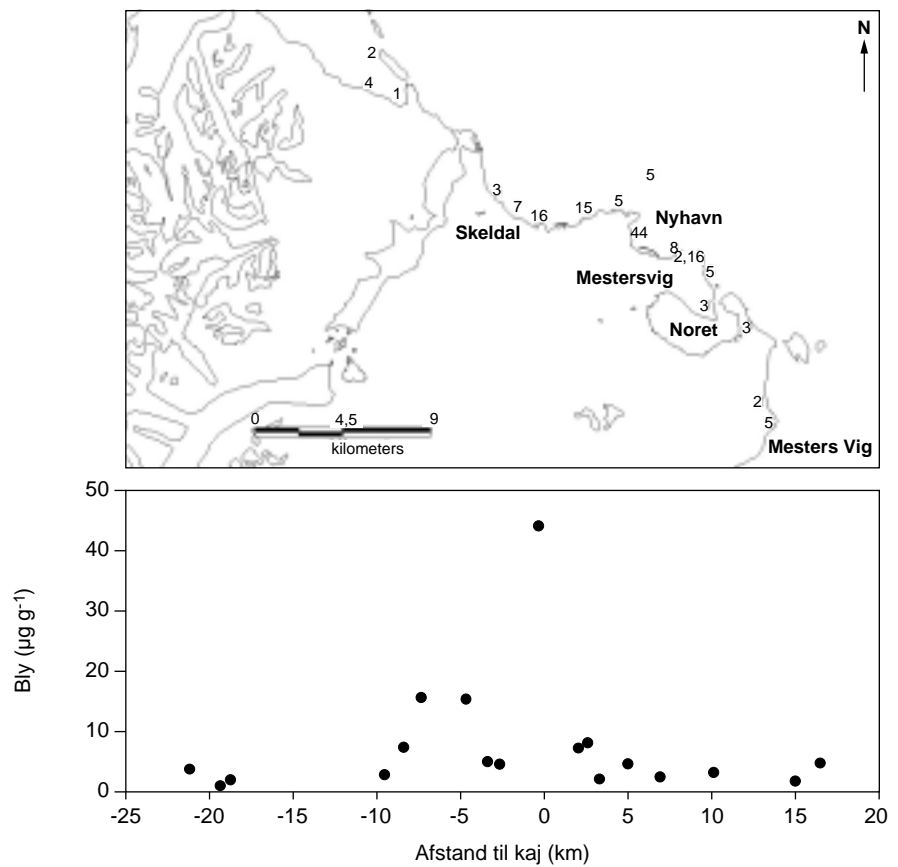

Tang

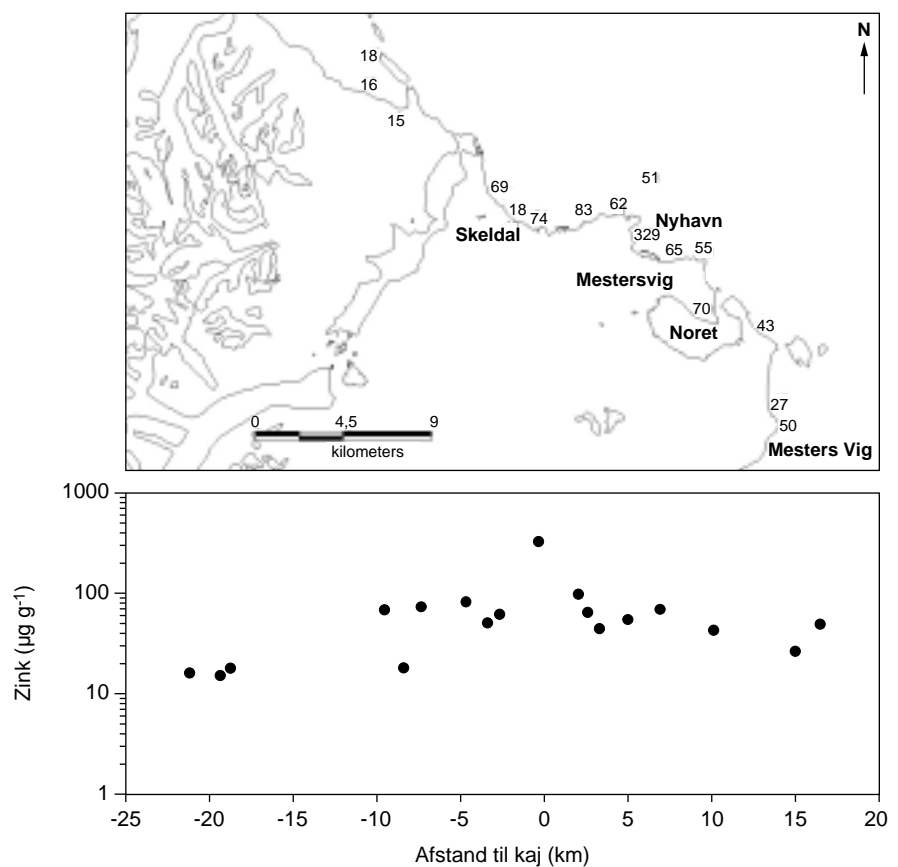
Figur 4.5 og 4.6 viser indholdet af henholdsvis bly og zink i tang indsamlet i forskellig afstand fra Nyhavn mod henholdsvis nordvest (negative værdier på x-aksen) og sydøst (positive værdier på x-aksen). Alle analyseresultater for 2001 findes i Bilag 1, hvor der også er medtaget resultaterne af tidligere undersøgelser.

I tang er koncentrationerne af både bly og zink stærkt forhøjede ved Nyhavn, mens værdierne ligger på et lavere niveau på alle andre indsamlingslokaliteter. Niveauerne ligger på samme niveau som i 1996. På øen ca. 3,5 km NØ for Nyhavn ligger koncentrationerne på samme niveau som langs kysten. I 2001 fandtes uventet høje bly- og zinkkoncentrationer i en enkelt prøve indsamlet i Nyhavn. Resultatet er udeladt af videre beregninger, da denne prøve må anses for forurenede under indsamling fra det forurenede kajmateriale i området. Som for strandsand er der uventet høje zinkkoncentrationer (og i nogen grad blykoncentrationer) ved Skeldal og tilsvarende uventet lave koncentrationer ved udløbet fra Tunnelelv. Dette kan være en fejl ved prøveindsamling eller analyse.

Figur 4.5 Indholdet ($\mu\text{g g}^{-1}$) af bly i tang indsamlet i august 2001. Øverste kort viser de afrundede koncentrationer mens nederste diagram viser koncentrationer som funktion af afstand (km) fra Nyhavn (negative værdier på x-aksen angiver afstand mod nordvest). Koncentrationerne er angivet på en logaritmisk skala. Værdier i Nyhavn er på øverste kort vist som gennemsnit af de indsamlede prøver.

Figur 4.6 Indholdet ($\mu\text{g g}^{-1}$) af zink i tang indsamlet i august 2001. Øverste kort viser de afrundede koncentrationer mens nederste diagram viser koncentrationer som funktion af afstand fra Nyhavn (negative værdier på x-aksen angiver afstand mod nordvest). Koncentrationerne er angivet på en logaritmisk skala. Værdier i Nyhavn er på øverste kort vist som gennemsnit af de indsamlede prøver.

Ulk

Der er indsamlet ulke i Nyhavn, hvor forureningen er mest markant og i Mesters Vig ca. 18 km sydøst for Nyhavn. Ulkene i Mesters Vig antages at repræsentere en baggrundsværdi fra en lokalitet med ingen eller ringe påvirkning fra forureningen i Nyhavn.

Tabel 4.1 resumerer resultaterne af de kemiske analyser af ulke fra Oscars Fjord. Bilag 1, tabel 10 indeholder alle resultater af kemiske analyser.

Generelt er der sket et fald i indholdet af bly i muskel og lever mens blyindholdet i ben er steget i Nyhavn og faldet ved Mesters Vig. Videre er blyindholdet generelt lavest i muskel og højest i ben.

Indholdet af bly i muskel er nu på næsten samme niveau i Nyhavn og i Mesters Vig. Blyindholdet i lever i ulke fra Nyhavn er ca. halveret i forhold til 1996, men er stadig ca. 6 gange højere end i Mesters Vig. I ben er indholdet af bly derimod ca. dobbelt så højt som i 1996 og ca. 10 gange højere end i Mesters Vig.

I ben er der sket en forhøjelse af koncentrationerne i forhold til 1996 mens indholdet af bly er faldet i muskel og lever. Dette må hænge sammen med at bly langtidsakkumuleres i ben, men er relativt kortlivet i muskel og lever. Ben-koncentrationen viser altså hvilken forurening dyret har været udsat for gennem en længere periode, mens muskel og lever afspejler den aktuelle forureningssituation. Det konkluderes, at der gennem hele overvågningsperioden (1985-2001) er sket et fortsat fald i blykoncentrationerne.

Tabel 4.1 Sammenligning af blykoncentration (geometrisk middelværdi og median, $\mu\text{g g}^{-1}$ tørstof) i ulk fra Mesters Vig, Skidal Bugt, Nyhavn og Vega Sund.

Fangststed	År	n	Muskel		Lever		Ben	
			geo	median	geo	median	geo	median
Nyhavn Bugt	1985	3	<0,15	<0,15	0,21	0,32	0,84	1,55
	1991	11	<0,76	0,39	2,14	4,13	3,32	6,82
	1996	13	0,06	0,06	0,41	0,36	0,44	0,28
	2001	10	0,06	0,02	0,18	0,10	0,77	0,57
Mesters Vig, 13 km sydøst for Nyhavn	1991	10	<0,15	<0,15	<0,40	<0,40	<0,35	<0,35
	1996	4	0,05	0,05	0,08	0,07	0,24	0,24
	2001	10	0,03	0,03	0,03	0,04	0,07	0,06
Skidal Bugt, 1,5 km nord for Nyhavn	1985	9	<0,28	0,18	0,50	0,49	1,82	1,61
Vega Sund, 125 km nordøst for Nyhavn	1985	3	<0,15	<0,15	<0,15	<0,15	<0,15	0,17

4.2 Terrestriske prøver

Resultaterne af de kemiske analyser af terrestriske prøver er resumeret i bilag 2.

Generelt er niveauerne af kobber, bly og zink lave uden for mineområdet, og stærkt forhøjede i mineområdet.

Tailings

Tabel 4.2 resumerer indholdet af kobber, bly og zink i tailings. Alle analyseresultater findes i Bilag 2.

I tailingsdepotet er indholdet af kobber, bly og zink på samme niveau som ved de seneste analyser i 1979. For kobber ligger indholdet mellem ca. 200 og ca. 600 $\mu\text{g g}^{-1}$, for bly mellem ca. 2000 og ca. 12000 mg for zink mellem ca. 17000 og ca. 40000 $\mu\text{g g}^{-1}$.

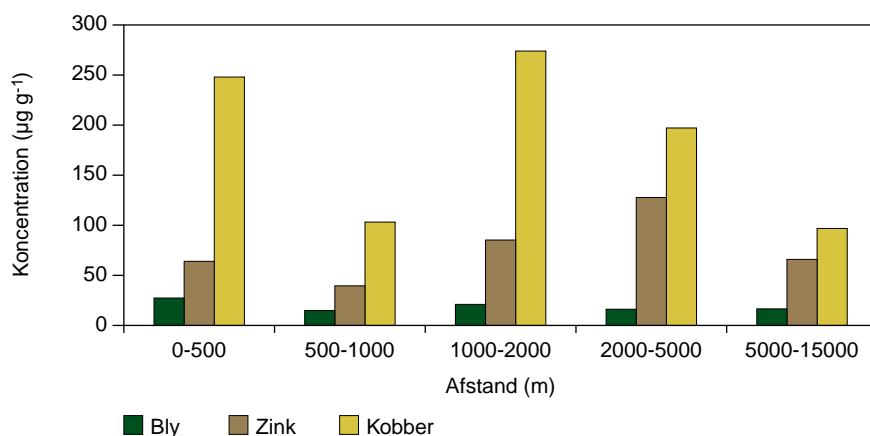
Tabel 4.2 Kemiske analyser af prøver af tailings

	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)
Geometrisk middelværdi	322	5000	22257
Standardafvigelse	148	3366	13798
Min	133	1868	11094
Max	621	12622	59656
n	11	11	11

Elvsediment

Kobberkoncentrationerne i elvsedimenter (figur 4.7) ligger generelt mellem 15 og 35 $\mu\text{g g}^{-1}$. I en prøve nedenfor tailingsdepotet er koncentrationen dog mere end 300 $\mu\text{g g}^{-1}$.

Figur 4.7 Indholdet ($\mu\text{g g}^{-1}$) af bly, zink og kobber i elvsedimenter i forskellige afstande (m) fra tailingsdepotet.

Bly

I langt de fleste prøver er koncentrationen af bly under 100 $\mu\text{g g}^{-1}$. I en enkelt prøve opstrøms for tailingsdepotet er dog fundet mere end 1400 $\mu\text{g g}^{-1}$ og ved tailingsdepotet er fundet mere end 3500 $\mu\text{g g}^{-1}$. Nedstrøms i forhold til tailingsdepotet ligger værdierne generelt mellem 100 og 200 $\mu\text{g g}^{-1}$, men en prøve fra elvlejet, der leder vandet fra Tunnelev mod Noret ved Mestersvig har dog en koncentration på næsten 700 $\mu\text{g g}^{-1}$. Ved Noret er koncentrationerne ikke forhøjede, mens der nær Nyhavn er fundet koncentrationer på ca. 300 og 500 $\mu\text{g g}^{-1}$.

Zink

Koncentrationerne af zink ligger generelt mellem 40 og 100 $\mu\text{g g}^{-1}$, men der er fundet meget variable koncentrationer i elvene i området. Nedenfor tailingsdepotet, ved Nyhavn og ved Noret er der fundet koncentrationer mellem 100 og 1000 $\mu\text{g g}^{-1}$. Enkelte steder nær tailingsdepotet er der fundet ekstremt høje værdier på op til mere end 25000 $\mu\text{g g}^{-1}$.

Barium

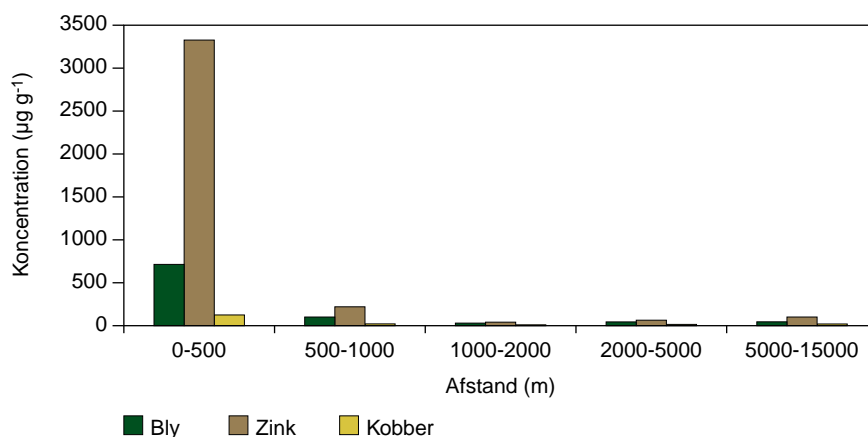
Barium-koncentrationerne ligger ret stabilt mellem ca. 200 og ca. 600 $\mu\text{g g}^{-1}$. Der er ikke tydelig geografisk trend i fordelingen af de højeste værdier.

Jord

Koncentrationer i jord er resumeret i figur 4.8. Blykoncentrationerne ligger generelt mellem 15 og 100 $\mu\text{g g}^{-1}$. Ved Nyhavn og ved mineområdet er der fundet meget høje koncentrationer op til ca. 3000 $\mu\text{g g}^{-1}$.

Zink-koncentrationerne i jord ligger generelt mellem 40 og 120 $\mu\text{g g}^{-1}$. I mineområdet er dog fundet koncentrationer mellem 8000 og 15000 $\mu\text{g g}^{-1}$.

Figur 4.8 Geometrisk middelværdi af koncentrationer ($\mu\text{g g}^{-1}$) af bly, zink og kobber i prøver jord indsamlet i forskellig afstand (m) fra minen.

Cetraria nivalis

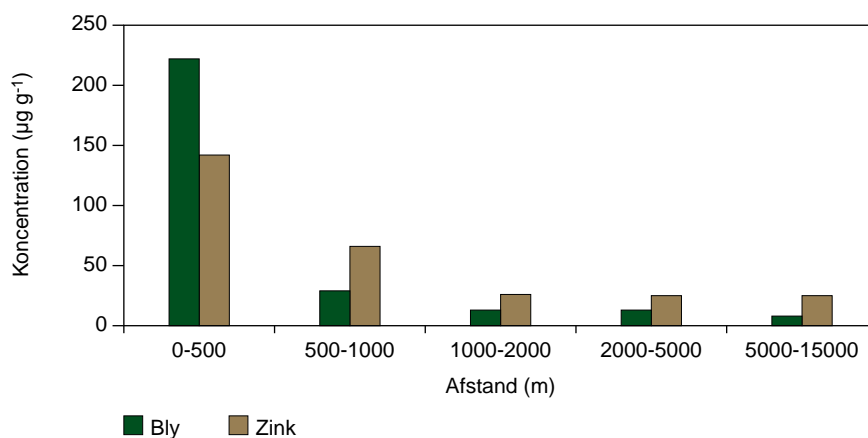
Figur 4.9 resumerer indholdet af bly og zink i *Cetraria nivalis*. Indholdet af kobber er meget lavt, under 5 $\mu\text{g g}^{-1}$, i alle indsamlede prøver.

Indholdet af bly viser meget stor variation men er generelt mellem 5 og 100 $\mu\text{g g}^{-1}$. De laveste koncentrationer er på 2 $\mu\text{g g}^{-1}$, mens den højeste koncentration er over 1500 $\mu\text{g g}^{-1}$. De højeste værdier er fundet i området ved minen. Langs vejen mellem minebyen og Nyhavn er koncentrationerne forhøjede i forhold til koncentrationerne i prøver, der er indsamlet ca. 800 m fra vejen.

Zink-koncentrationerne er generelt på et niveau omkring 20-40 $\mu\text{g g}^{-1}$ i hele området men med enkelte prøver med meget stærkt forhøjede koncentrationer i mineområdet.

Der ses høje værdier indenfor 500 m fra tailingsdepotet mens værdierne generelt er lavere i større afstand fra minen. Der er en svagt faldende tendens med afstanden. Siden 1979 er der sket et fald i blyindholdet i lav i området nærmest minen, men indholdet af bly er fortsat markant højere ved minen end i områder i større afstand fra minen.

Figur 4.9 Geometrisk middelværdi af koncentrationer ($\mu\text{g g}^{-1}$) af bly, zink og kobber i prøver af *Cetraria nivalis* indsamlet i forskellig afstand (m) fra minen. Kobberkoncentrationer i *C. nivalis* er i alle tilfælde <5 og er udeladt af figuren.

Cassiope tetragona

Der er indsamlet enkelte prøver (tabel 4.3) af *Cassiope tetragona* henholdsvis på en stærkt tailings-påvirket lokalitet, på en kontrollokalitet ca. 1 km fra tailingsdepotet og fra lokaliteten "Sorte hjørne" (72,0925N; 24,0315V), som ligger nedenfor en bly-zink anomali, hvor der kunne tænkes at være "naturligt" forhøjede værdier. Generelt er koncentrationerne af kobber, bly og zink stærkt forhøjede i prøverne fra den tailingspåvirkede lokalitet. Disse prøver kan være kontaminerede med partikulært materiale fra tailingsdepotet.

Koncentrationerne var lavest på lokaliteten Sorte Hjørne mens kontrollokaliteten havde værdier, som dog især for bly var væsentligt højere end ved Sorte Hjørne. Baggrunds niveauet kan derfor ikke anses for dokumenteret.

Tabel 4.3 Resultater af kemiske analyser af *Cassiope tetragona*

DMU ID	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Cd ($\mu\text{g g}^{-1}$)
Tailingspåvirket lokalitet ved tailingsdepotet				
23933	73,3	1075	1896	8,65
23935	354	9155	11541	60,5
Kontrol-lokalitet				
24042	6,09	11,7	35,0	0,07
24043	8,30	29,4	63,8	0,32
Sorte Hjørne				
24107	4,06	3,50	25,1	0,03
24110	3,89	2,57	30,7	0,02
24115	4,32	2,65	28,8	0,01

Salix arctica

Prøverne af *Salix arctica* (tabel 4.4) er indsamlet henholdsvis ved tailingsdepotet, ved en kontrollokalitet ca. 1 km fra tailingsdepotet og ved Sorte Hjørne (72,0925N; 24,0315V). Disse prøver kan være kontaminerede med partikulært materiale fra tailingsdepotet.

Der er stærkt forhøjede koncentrationer af Cu, Pb og Zn ved tailingsdepotet, mens niveauerne for disse metaller er på nogenlunde samme niveau på de to andre lokaliteter. Cd ligger på samme niveau på alle tre lokaliteter.

Table 4.4 Resultater af kemiske analyser af *Salix arctica*

DMU ID	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Cd ($\mu\text{g g}^{-1}$)
Tailingspåvirket lokalitet ved tailingsdepotet				
23931	53,6	755	2651	11,6
Kontrollokalitet				
24040	9,14	8,86	308	5,13
Sorte Hjørne				
24106	10,4	5,81	559	7,63
24111	8,66	13,3	511	13,3
24114	9,15	11,5	364	7,57

[Tom side]

5 Diskussion

På baggrund af undersøgelsen af miljøet ved Mestersvig i 1996 blev det konkluderet, at der kunne forventes et yderligere fald af bly-niveauerne i tang og ulke. Det forventedes desuden, at faldet i zink-niveauer ville være af mindre størrelsesorden som følge af fortsat tilførsel af zink fra tailingsdepotet ved minen.

Det terrestriske miljø har ikke været undersøgt siden 1979, hvor det blev konstateret, at der var stærkt forhøjede koncentrationer af zink, cadmium, kobber og bly i jorden umiddelbart ved tailings-depotet. Desuden blev fundet forhøjede niveauer af cadmium, bly og zink i lav, *Cetraria nivalis*, op til 10 km fra minen.

I det følgende redegøres for den seneste udvikling af forureningstilstanden i det marine og i det terrestriske miljø, samt kortlægningen af forurening ved hjælp af hyperspektrale data.

5.1 Det marine miljø

I rapporten fra 1996 konkluderedes det, at forureningsniveauet var faldet fra et meget højt niveau i 1979 indtil 1986. I 1991 blev der imidlertid konstateret en ny stigning som følge af tilførsel af bly fra det sammenstyrtede kajanlæg. I 1996 var forureningsniveauet imidlertid faldet igen.

Strandsand

Ved Nyhavn er koncentrationerne af bly og zink fortsat forhøjede og de maksimale værdier er på samme niveau som i 1996 for zink, mens der for bly er fundet højere niveauer end i 1996. Dette er dog ikke nødvendigvis et udtryk for at forureningen er stigende, idet bly findes som partikulært materiale hvilket indebærer store variationer. Ser man på koncentrationerne i prøver, der er indsamlet i større afstand fra Nyhavn, er niveauerne generelt lavere eller på same niveau som i 1996. Det konkluderes, at forureningstilstanden i strandsand er på samme niveau som tidligere. Koncentrationerne af kobber er som ventet generelt meget lave på alle stationer. Prøverne blev analyseret for kobber, da det var ønskeligt i MINEO-projektet, idet kobber har en karakteristisk spektral-signatur, som dog ikke kunne genfindes i de spektrale data.

Tang

Koncentrationerne af bly og zink er fortsat meget forhøjede i tang fra Nyhavn, mens koncentrationerne ligger på et lavere niveau på de andre indsamlingslokaliteter. Riget et al. (1997) angiver følgende baggrundsværdier for zink og bly i tang: Zink: 7-17 $\mu\text{g g}^{-1}$ og Bly: 0,26-0,4 $\mu\text{g g}^{-1}$. Det konkluderes, at prøver fra alle lokaliteter i det undersøgte område fra ca. 16 km syd for Nyhavn til ca. 22 km nord for Nyhavn er forhøjet i forhold til baggrundsværdier for Grønland for bly. Det zink-forurenede område er formentlig mindre.

Ulke

Indholdet af bly i ulke fra Nyhavn var i 2001 generelt højest i ben efterfulgt af lever og med betydelig lavere værdier i muskel. I ulke fra Mesters Vig var indholdet på samme lave niveau i ben, lever og muskel.

I forhold til 1996 er indholdet af bly i muskel i ulke fra Nyhavn i 2001 på samme niveau men indholdet er lavt. I lever er niveauet faldet, mens det er steget i ben. I Mesters Vig er indholdet faldet til ca. samme niveau i alle tre organer. Faldet af blyindholdet i ben er mest markant. I forhold til 1991 er faldet i blyindhold i ulke fra Nyhavn særdeles markant for alle tre organer, men også i ulkene fra Mestersvig er der sket et fald.

Forholdet mellem indholdet af bly i henholdsvis ben, lever og muskel har udviklet sig forskelligt. I muskel er blyindholdet nu nær det samme niveau i Nyhavn og i Mesters Vig, mens der stadig er betydelig mere bly i lever og især i ben i ulke fra Nyhavn.

Konklusion – marine miljø

Det konkluderes at der fortsat er en lokal forurening med både bly og zink i området ved Nyhavn og i bunden af Noret. Koncentrationerne er på samme niveau som i 1996, men det har tidligere været langt højere. Det er muligt, at Tunnellelv også er en væsentlig kilde til forureningen af Kong Oscars Fjord, som vist i tidligere undersøgelser. Det er ikke dokumenteret i denne undersøgelse, men det kan skyldes en fejl ved prøveindsamling eller analyse (se side 17 og 19).

Forureningen i Nyhavn giver sig fortsat udslag i forhøjet indhold af bly i ulke. Forureningen ser dog ud til generelt at være på vej ned og i muskel er indholdet nu på samme niveau som i ulkene fra Mesters Vig, som kan betragtes som repræsenterende en baggrundssituation.

Alt i alt konkluderes at forureningstilstanden er omtrent som i 1996 men forbedret i forhold til undersøgelserne før 1996. I strandsand kan fortsat findes høje koncentrationer af bly og zink. Undersøgelserne viser også, at en kyststrækning på mere end ca. 40 km nord og syd for Nyhavn er påvirket.

5.2 Det terrestriske miljø

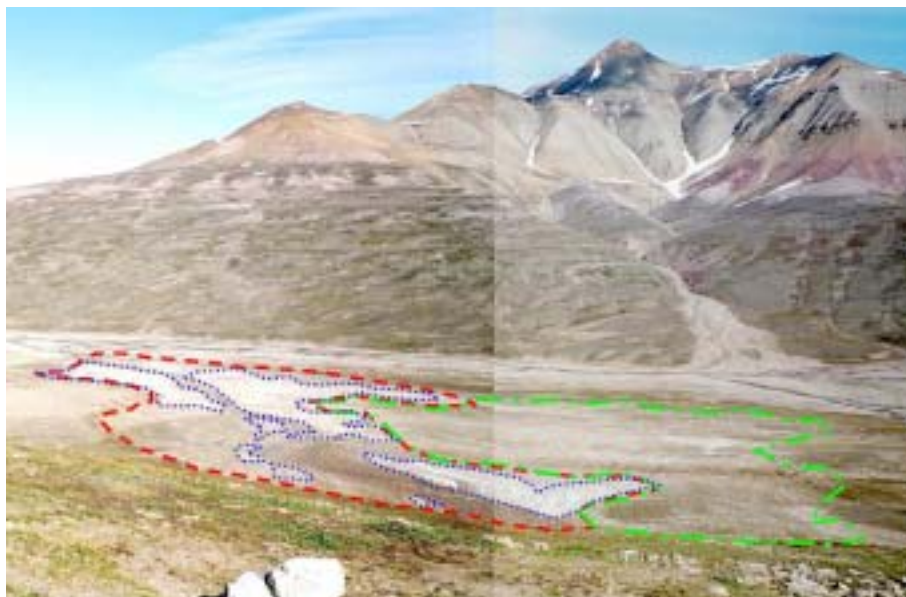
I 1979 blev fundet høje koncentrationer af zink, bly og cadmium i jordprøver nær tailingsdepotet. Forureningen var dog begrænset til området indenfor 50 m og koncentrationerne faldt meget stærkt over de første 10-15 m.

I planteprøver blev fundet stærkt forhøjede koncentrationer af cadmium, bly og zink i lav og i karplanter. Generelt faldt koncentrationerne med afstanden fra tailingsdepotet men i en afstand af 10 km var der i lavprøver stadig dobbelt så høje koncentrationer som baggrundsniveauet. Det blev dog vurderet, at der ikke var grundlag for yderligere undersøgelser. De aktuelle undersøgelser er således alene foranlediget af EU-projektet MINEO.

Tailings

Der er ikke indikationer på ændringer i metalindholdet i tailingsdepotet, hvorfra der fortsat må forventes tilførsel af både bly og zink til Tunnelelv. Tailingsdepotets udstrækning er reduceret betydeligt, som det fremgår af figur 5.1.

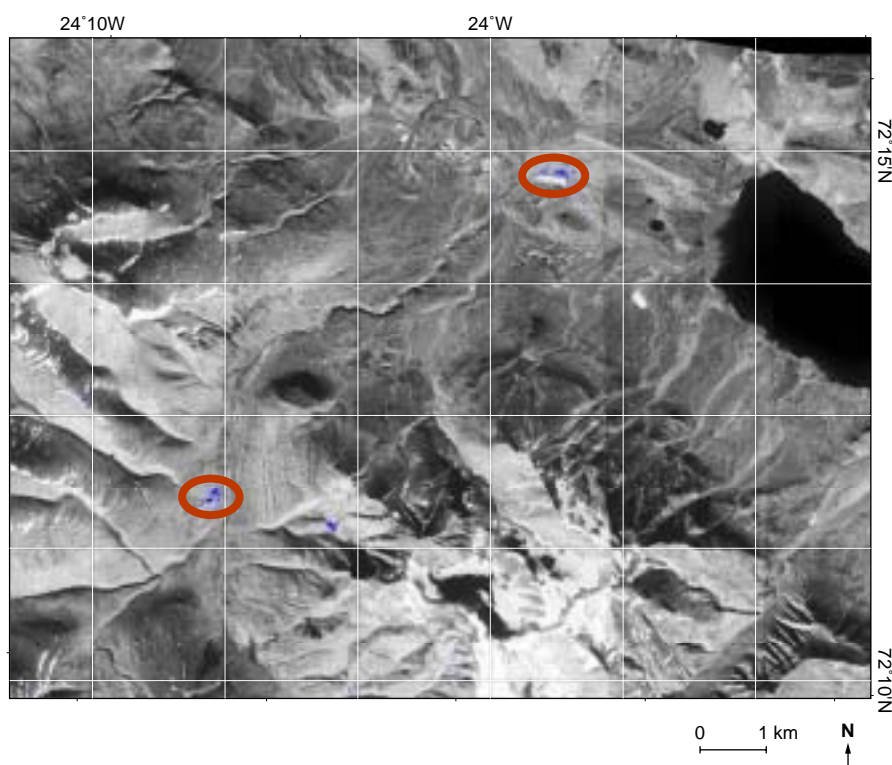
Figur 5.1 Tailingsdepotet nedenfor minen. Den røde stiplede linje angiver depotets omtrentlige oprindelige udstrækning, den blå stiplede linje angiver tailingsdepotets udstrækning august 2001 og den grønne punkt-stiplede linje angiver det område, som er påvirket af tailings som formodes pålejret af vind og vand.

Elvsedimenter

Allerede ved undersøgelserne i 1979 blev det konstateret, at en stor del af tailingsdepotet var vasket bort af Tunnelelv og senere aflejret langs elven og ved udløbet i Skeldal bugten (se figur 5.1). Tunnelvuds løb blev i starten af 1990'erne flyttet til Noret. Tailingsdepotet betragtes som hovedkilden til zink-forurening langs kysten, og altså senere i Noret.

Figur 5.2 Kortlægning af udstrækning af tailing og sphaerit alluvium ved hjælp af hyperspektrale data. Ovalen til venstre viser tailingsdepotet ved minen, mens ovalen til højre viser aflejret tailingsmateriale.

I MINEO projektet lykkedes det at kortlægge udstrækningen af tailings som det ses i figur 5.2. Metoden skal ikke gennemgås i detaljer her, men bygger på at tailings har en karakteristisk spektralsignatur, som kan "genfindes" andre steder i området. Tailings fra blyklippen er en blanding af mineraler som hovedsagelig består af kvarts og baryt med varierende indhold af sphaalerit, galena og chalcopyrit. Visse områder er derfor fejl-klassificeret som tailings på grund af stort indhold af disse mineraler (Tamstorf, Aastrup & Tukiainen 2003).

Figuren viser hvordan bortvasket tailing er ført langs Tunnellelv og genaflejret mod nord tæt ved det sted hvor Tunnelvs "nye" udløb ligger, og hvor terrænet flader ud således at deposition af udvasket materiale kan finde sted. Prøver af elv-sediment fra dette område bekræftede, at der var forhøjet indhold af zink.

Jordprøver

Jordprøverne fra mineområdet og ved Nyhavn viser fortsat forhøjede metal koncentrationer i forhold til de områder, som ikke har været direkte påvirkede af mineaktiviteter.

Analyser af jordprøver fra upåvirkede lokaliteter i Qaanaaq-området, ved Nuuk, i Sydgrønland og ved Tasiilaq i Grønland gav koncentrationer på henholdsvis $<12-37 \mu\text{g g}^{-1}$ for kobber, $<12-13,8 \mu\text{g g}^{-1}$ for zink og $<0,04-13 \mu\text{g g}^{-1}$ for bly. Det vurderes, at disse værdier svarer til baggrundsniveauet (AMAP, 1998).

Generelt er der for alle tre metaller stærkt forhøjede værdier i mineområdet. Bly- og zink-koncentrationerne udenfor mineområder er 2-8 gange højere end de nævnte baggrundsværdier. For kobber er koncentrationerne uden for mineområdet på niveau med baggrundsværdierne.

Lav

Lavprøverne fra mineområdet har forhøjede værdier og det samme gælder i mindre grad prøver der er indsamlet umiddelbart ved vejen mellem mineområdet og Nyhavn. Disse forhøjede koncentrationer afspejler sig ikke i jordprøverne. Det vurderes, at de relativt høje koncentrationer i lavprøverne er udtryk for en støvspredning som formentlig fandt sted under minens drift.

Blyniveauet i lavprøver varierer mellem 2 og $1534 \mu\text{g g}^{-1}$ i hele det undersøgte område. Dette er væsentligt højere end baggrundsniveauet ($0,34 \mu\text{g g}^{-1}$) i Maarmorilik området i 2002 (Johansen et al., 2003), hvilket kunne tyde på, at hele det undersøgte område er blykontamineret. Det vides imidlertid ikke, om der naturligt har været et forhøjet niveau.

Øvrige plantepróver

I det område, som er direkte påvirket af tailings (se figur 5.1) er der forhøjede koncentrationer af metaller i analyserne af planter. I kontrolområdet 1 km fra tailingsdepotet og ved "Sorte Hjørne" er metalkoncentrationerne lavere, men baggrundsniveauet er ikke dokumenteret.

Konklusion - terrestrisk miljø

Det konkluderes, at der fortsat er tale om forurening af områder ved minen og ved Nyhavn. Undersøgelserne af lav kunne også tyde på at større landområder har forhøjede blykoncentrationer som følge af støvspredning, men baggrundsniveauet kan være naturligt forhøjet. Dette er dog ikke dokumenteret.

MINEO projektet har vist, at der fortsat vil kunne ske tilførsel af tailings og de dermed følgende metaller til Tunnellelv. Det er desuden dokumenteret at der findes områder specielt i Tunnellelvs nedre løb hvor genaflejret tailings-materiale vil kunne være kilde til fortsat forurening.

[Tom side]

Referencer

Aastrup, P., Tamstorf, M.P. & Tukiainen, T. 2001. MINEO. Use of hyperspectral data for monitoring pollution from the lead-zinc mine, Mestersvig, in northeast Greenland. Mining in the Arctic, Olsen, Lørentzen & Rendal (eds). Proceedings of the sixth International Symposium on mining in the Arctic, Nuuk, Greenland. Balkema Publ. ISBN 90 5809 177 5.

Aastrup, P., Tamstorf, M.P. & Tukiainen, T. 2001. Blyklippen lead-zinc mine. Existing knowledge. Mineo Site Report. Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse Rapport 2001/115.

Agger, C.T., Asmund, G., Dietz, R. & Johansen, P. 1991. Miljøundersøgelser ved Mestersvig 1991. 23 pp.

AMAP, 1998. AMAP Assessment Report: Arctic Pollution Issues. Arctic Monitoring and Assessment Programme (AMAP), Oslo, Norway. xii-859 pp.

Asmund, G. 1983. Oversigt over miljøundersøgelser ved Mestersvig 1979. GGU. 8 pp.

Asmund, G., Riget, F. & Johansen, P. 1997. Miljøundersøgelser ved Mestersvig 1996. Danmarks Miljøundersøgelser. 31 s. – Faglig rapport fra DMU, nr. 202.

Asmund, G. & Cleemann, M. 2000. Analytical methods, quality assurance and quality control used in the Greenland AMAP programme. The Science of the Total Environment 2000 - Vol.245 Issue.1-3 pp 203-221.

Hansen, M.M. 1985. Redegørelse for miljøsituationen i forbindelse med tailings-depotet ved Mestervig. Foreløbig rapport. Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser. 54 pp.

Hansen, M.M. & Asmund, G. 1986. Miljøundersøgelser i Kong Oscars Fjord 1985. Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser. 41 pp.

Johansen, P., Asmund, G. & Riget, F. 2003: Miljøundersøgelser ved Maarmorilik 2002. Faglig rapport fra DMU nr. 405. pp 62.

Loring, D.H. & Rantala, R.T.T. 1992 Manual for geochemical analyses of marine sediments and for suspended particulate matter. Earth-Sciences Reviews 32. pp 235-283.

Riget, F., Johansen, P. & Asmund, G. 1997 Baseline levels and natural variability of elements in three seaweed species from West Greenland. Marine Pollution Bulletin 34(3) pp 171-176.

Shotyk, W., Goodsite, M.E., Roos-Barraclough, F., Frei, R., Heine-meier, J., Asmund, G., Lohse, C. & Hansen, T.S. 2003: Anthropogenic contributions to atmospheric Hg, Pb and As accumulation recorded by peat cores from southern Greenland and Denmark dated using the

¹⁴C "bomb pulse curve". *Geochimica et Cosmochimica Acta*, Vol. 67, No.21, pp 3991-4011.

Tamstorf, M.P., Aastrup, P. & Tukiainen, T. 2003. Mineo Arctic environment test site. Contamination/impact mapping and modelling – Final report. 50 pp + bilag. Rapport til EU vedrørende IST-1999-10337.

Bilag

Bilag 1 Kemiske analyser – marine prøver

Table 1 Indholdet af kobber, bly og zink i strandsand (2001).

DMU ID	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Longitude	Latitude
23942	3	10	17	-23,73393	72,15818
23943	11	13	36	-23,70782	72,17583
23945	4	9	23	-23,72161	72,18621
23947	1	8	6	-23,73955	72,22107
23949	17	12	25	-23,80305	72,23029
23951	3	7	11	-23,81561	72,24647
23953	21	10	31	-23,82806	72,25304
23955	5	10	12	-23,85058	72,25360
23957	3	14	13	-23,86564	72,25284
24070	21	1479	1346	-23,92676	72,25909
24071	4	419	314	-23,92680	72,25922
24072	4	653	615	-23,92680	72,25922
24073	4	405	277	-23,92681	72,25929
24074	5	286	284	-23,92693	72,25939
24075	12	26	51	-23,92695	72,25940
24076	5	63	55	-23,90887	72,25516
24077	5	79	72	-23,90833	72,25514
24078	5	133	83	-23,90785	72,25495
24079	24	756	1243	-23,90798	72,25490
24080	16	465	672	-23,90785	72,25470
24081	6	132	244	-23,91197	72,25474
24082	12	147	501	-23,91254	72,22393
24083	23	163	1173	-23,91154	72,22381
24084	53	1191	3870	-23,90959	72,22367
24085	23	95	499	-23,90827	72,22355
24086	10	49	303	-23,90632	72,22371
24087	8	47	362	-23,90537	72,22371
24088	2	12	12	-23,90281	72,22439
24089	13	104	528	-23,89797	72,22472
24120	17	10	42	-23,93225	72,27135
24123	10	9	40	-23,93266	72,27132
24124	6	10	14	-23,92996	72,26727
24125	12	9	16	-23,92969	72,26753
24126	4	9	14	-23,92991	72,26735
24138	38	3	100	-24,29354	72,34732
24140	16	95	523	-24,31610	72,32845
24143	24	9	30	-24,25848	72,32410
24144	3	13	15	-24,12618	72,27867
24183	1	14	20	-24,09762	72,27046
24185	2	13	21	-24,06125	72,26857
24187	4	17	18	-24,00573	72,26772
24189	4	9	18	-23,98381	72,27148

Tabel 2 Koncentrationer af Pb og Zn i tangprøver (*Fucus distichus*) indsamlet i 2001. $\mu\text{g g}^{-1}$ tørvægsbasis.

ID-No	Collection date	Lat deg	Lat min	Long deg	Long min	d_m_%	Pb	Zn
23944	20010802	72	10,55	23	42,47	9,38	4,8	49,52
23946	20010802	72	11,17	23	43,3	12,17	1,8	26,58
23948	20010802	72	13,26	23	44,37	12,15	3,23	43,21
23950	20010802	72	13,82	23	48,18	13,72	2,5	69,54
23952	20010802	72	14,79	23	48,94	11,36	4,65	55,01
23954	20010802	72	15,18	23	49,68	10,86	2,16	44,69
23956	20010802	72	15,22	23	51,03	10,48	8,15	64,98
23958	20010802	72	15,17	23	51,94	11,34	7,29	98,615
24137	20010803	72	17,43	23	53,15	9,41	5,03	50,97
24139	20010803	72	20,84	24	17,61	13,45	2,03	18,09
24141	20010803	72	19,71	24	18,97	10,33	3,8	16,2
24142	20010803	72	19,45	24	15,51	10,78	1,045	15,225
24145	20010803	72	16,72	24	7,57	13,85	2,88	68,73
24146	20010803	72	15,73	23	55,29	10,62	44,16	329,12
24186	20010804	72	16,11	24	3,68	11,14	15,69	73,73
24190	20010804	72	16,29	23	59,03	13,78	15,42	82,7
24191	20010804	72	16,28	23	55,96	12,05	4,6	62,08
24184	20010804	72	16,23	24	5,86	11,11	7,41	18,22
24192	20010804	72	15,5	23	55,5	13,44	20253,5	2344,77

Table 3 Sammenligning af metalkoncentrationerne (geometrisk middelværdi, $\mu\text{g g}^{-1}$ tørstof) i tang (*Fucus distichus*) ved Mestersvig 1979, 1985, 1991, 1996 og 2001. Den med '*' markerede værdi fra Nyhavn antages at være kontamineret af kajmateriale. Resultatet er udeladt af videre beregninger, da denne prøve må anses for forurennet under indsamling fra det forurenede kajmateriale i området. Kolonnen som er benævnt station refererer til Asmund et al (1997).

Station	Koordinater - Længde/Bredde	Bly					Zinc				
		1979	1985	1991	1996	2001	1979	1985	1991	1996	2001
AT	Asmund et al. 1997				2,57					23,8	
B	Asmund et al. 1997				3,50					24,8	
C	23°48'55/72°14'55"				2,17	4,65				24,5 55,01	
D	24°07'41/72°16'46"				4,78	2,88				318 24,1262	
5	24°00'18/72°16'04"	14,1	9,25	4,42	4,49		215	205	124	268	
4-5	Asmund et al. 1997				3,26					86,0	
4	23°57'10/72°16'28	16,5	8,43	2,44	2,67		94,9	66,4	37,8	63,6	
6		15,2	5,47	2,94			45,0	66,0	21,3		
3	23°55'18/72°16'23	20,9	8,04	9,29	2,12		64,8	89,1	43,4	45,8	
2	23°55'42/72°16'05	28,7	8,53	29,8	4,67		69,3	168	93,1	69,3	
1-2	Asmund et al. 1997				12,7					143	
	23°55,29/72°15,73'					44,16				329,12	
1	23°55'35/72°15'33	120	105	286	102	20253,5*	400	223	285	199 2344,77	
10	23°51'45/72°15'11	38,0	10,3	30,4	7,29	2,16	145	143	103	63,2 98,615	
9	23°51'01/72°15'13		6,11	9,92	4,25	8,15		124	29,2	43,4 64,98	
7	Asmund et al. 1997	16,6	4,01	4,92	2,13		93,8	102	26,6	29,6	
	23°48,94/72°14,79					4,65				55,01	
7-8	23°48,18/72°13,82'				1,76	2,5				63,2 69,54	
8	23°48'03/72°13'26	22,0	4,63	6,03	4,49		339	278	160	135	
E	24°03'41/72°16'04	2			1,44	15,69				33,5 73,73	
F	23°59'04/72°16'17				0,44	15,42				27,6 82,700	
G	23°55'29/72°15'47				2,40					27,2	
H	23°43'14/72°10'17					4,80				49,52	
	23°43,3'/72°11,17'					1,80				26,58	
J	23 44'24/72 13'18					3,23				43,21	
	23°53,15'/72°17,43					5,03				50,97	
	24°17,61'/72°20,84'					2,03				18,09	
	24°18,97'/72°19,71'					3,8				16,2	
	24°15,51'/72°15,41'					1,045				15,225	
2-3	23°55,96'/72°16,28'					4,6				62,080	
D-E	24°5,86'/72°16,23'					7,41				18,22	

Tabel 4 Blyanalyser af ulke fra Mesters Vig og Nyhavn (2001).

ID-nummer	Lokalitet	Køn	Organ	Pb-indhold ($\mu\text{g g}^{-1}$)
23973	Mesters Vig		ben	0,0459
23978	Mesters Vig	Han	ben	0,0999
23983	Mesters Vig	Hun	ben	0,1065
24165	Mesters Vig	Hun	ben	0,0505
24166	Mesters Vig	Han	ben	0,0602
24167	Mesters Vig	Han	ben	0,0695
24172	Mesters Vig	Hun	ben	0,05
24179	Mesters Vig	Han	ben	0,1342
24180	Mesters Vig	Han	ben	0,1123
24181	Mesters Vig	Han	ben	0,0715
23973	Mesters Vig		lever	0,0579
23978	Mesters Vig	Han	lever	0,043
23983	Mesters Vig	Hun	lever	0,0472
24165	Mesters Vig	Hun	lever	0,0159
24166	Mesters Vig	Han	lever	0,0352
24167	Mesters Vig	Han	lever	0,0369
24172	Mesters Vig	Hun	lever	0,0305
24179	Mesters Vig	Han	lever	0,0201
24180	Mesters Vig	Han	lever	0,0251
24181	Mesters Vig	Han	lever	0,015
23973	Mesters Vig		muskel	0,0474
23978	Mesters Vig	Han	muskel	0,0336
23983	Mesters Vig	Hun	muskel	0,42
24165	Mesters Vig	Hun	muskel	0,02225
24166	Mesters Vig	Han	muskel	0,0205
24167	Mesters Vig	Han	muskel	0,0178
24172	Mesters Vig	Hun	muskel	0,0229
24179	Mesters Vig	Han	muskel	0,0234
24180	Mesters Vig	Han	muskel	0,0132
24181	Mesters Vig	Han	muskel	0,0105
23959	Nyhavn	Hun	ben	0,753
23960	Nyhavn	Han	ben	1,7252
23962	Nyhavn	Hun	ben	0,717
23967	Nyhavn	Han	ben	0,5172
23971	Nyhavn	Hun	ben	1,6013
24134	Nyhavn	Hun	ben	1,2009
24135	Nyhavn	Han	ben	0,6916
24149	Nyhavn	Han	ben	2,8148
24153	Nyhavn	Han	ben	0,10155
24158	Nyhavn	Hun	ben	0,3787

Tabel 4 fortsat

23959	Nyhavn	Hun	lever	0,0791
23960	Nyhavn	Han	lever	0,3466
23962	Nyhavn	Hun	lever	0,0981
23967	Nyhavn	Han	lever	0,1402
23971	Nyhavn	Hun	lever	0,359
24134	Nyhavn	Hun	lever	0,16585
24135	Nyhavn	Han	lever	0,1919
24149	Nyhavn	Han	lever	0,4776
24153	Nyhavn	Han	lever	0,1776
24158	Nyhavn	Hun	lever	0,1113
23959	Nyhavn	Hun	muskel	0,0188
23960	Nyhavn	Han	muskel	0,0165
23962	Nyhavn	Hun	muskel	0,0374
23967	Nyhavn	Han	muskel	0,0554
23971	Nyhavn	Hun	muskel	0,4041
24134	Nyhavn	Hun	muskel	0,7959
24135	Nyhavn	Han	muskel	0,0427
24149	Nyhavn	Han	muskel	0,0484
24153	Nyhavn	Han	muskel	0,0465
24158	Nyhavn	Hun	muskel	0,0266

Bilag 2 Kemiske analyser – terrestriske prøver

Table 5 Resultater af kemiske analyser af tailings (2001).

DMU ID	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Længde	Bredde
24004	459	4088	59657	-24,10523	72,19033
24005	134	1868	11094	-24,10651	72,18998
24006	311	5465	21499	-24,10987	72,18975
24007	207	3699	18040	-24,11119	72,18949
24008	180	4165	18794	-24,11230	72,18927
24009	308	3721	39593	-24,11667	72,18828
24010	369	3045	17348	-24,11844	72,18775
24011	439	9425	19900	-24,11906	72,18747
24012	622	12622	15002	-24,11998	72,18733
24013	344	5747	23660	-24,12119	72,18699
24014	516	9816	28368	-24,12230	72,18666

Tabel 6 Resultater af kemiske analyser af elvsediment (2001).

DMU ID	GEUS ID	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Ba ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Længde	Bredde
24094	.	10	11	23	.	-23,90420	72,21742
24095	.	15	18	36	.	-23,90644	72,21594
24096	.	8	19	21	.	-23,90650	72,21592
24102	.	5	16	28	.	-24,20938	72,17313
23885	1	8	28	47	493	-24,10525	72,18231
23882	2	10	28	52	269	-24,10514	72,18094
24193	3	15	20	82	264	-24,10453	72,18564
23998	4	15	23	78	381	-24,11358	72,18442
23993	5	15	18	80	309	-24,11944	72,18256
23886	6	16	23	78	338	-24,12244	72,18086
23889	7	36	18	58	228	-24,13475	72,17833
23896	18	35	694	1684	1019	-24,08836	72,21100
23995	19	18	99	687	559	-23,91136	72,24958
23897	20	15	147	836	797	-24,10483	72,20044
23893	21	25	96	302	633	-24,10483	72,19547
23997	22	10	23	58	221	-24,10275	72,18975
23994	23	22	28	100	452	-24,10431	72,18647
23888	29	21	1456	6290	663	-24,14542	72,19069
23894	30	28	52	43	582	-24,15056	72,19246
24195	31	16	20	35	367	-24,14709	72,19180
23895	32	17	96	921	310	-24,14306	72,19149
23890	33	22	55	208	370	-24,14098	72,19169
23883	34	12	45	82	353	-24,13597	72,19189
24199	35	12	37	97	505	-24,13080	72,19142
23999	36	17	38	136	391	-24,12863	72,19046
24198	37	20	86	132	423	-24,12865	72,19047
23996	38	310	3625	25292	138	-24,11795	72,18788
23880	39	29	153	870	710	-23,94584	72,22762
24196	40	11	35	282	246	-23,94550	72,22785
24194	41	24	107	749	686	-23,94578	72,22838
23892	42	16	54	409	204	-23,94200	72,22938
24200	89	49	123	180	287	-24,09286	72,21072
23877	90	8	195	178	113	-24,06428	72,21619
23884	91	21	134	699	757	-23,98361	72,23569
23881	92	21	506	926	815	-23,90836	72,25500
23879	93	7	349	355	92	-23,91142	72,25461
23891	94	26	115	555	479	-23,91286	72,22353
23887	95	23	97	418	645	-23,91044	72,22286
24000	96	21	120	331	607	-23,89914	72,22506
24197	97	19	25	76	171	-23,91100	72,21983
23878	98	16	14	39	207	-23,90350	72,21711

Tabel 7 Resultater af kemiske analyser af jord (2001).

DMU ID	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Længde	Bredde
23902	34	66	176	-24,12857	72,18939
23905	22	262	355	-24,13879	72,18940
23908	7	18	42	-24,14714	72,18846
23911	11	14	19	-24,14993	72,18896
23914	11	50	35	-24,15685	72,18911
23917	23	237	53	-24,16734	72,18839
23920	22	24	54	-24,15924	72,18702
23923	16	23	115	-24,14357	72,18375
23926	17	51	96	-24,13245	72,18295
23929	20	124	226	-24,11352	72,18491
23937	18	99	118	-24,09461	72,21066
23941	24	97	101	-24,01536	72,22481
24003	31	264	1213	-24,12979	72,18625
24015	224	2325	8424	-24,11248	72,18974
24016	180	1786	8713	-24,11248	72,18974
24017	404	330	14915	-24,11248	72,18974
24018	185	2305	8590	-24,11248	72,18974
24019	322	316	13094	-24,11248	72,18974
24022	9	83	57	-24,07325	72,16458
24025	10	58	56	-24,09619	72,17563
24028	19	92	193	-24,13230	72,18893
24031	6	13	32	-24,07444	72,18500
24034	15	58	92	-24,14607	72,17772
24037	18	51	70	-24,16506	72,17262
24044	12	50	80	-24,11488	72,18286
24047	138	2518	5090	-24,11678	72,18625
24048	275	3043	8199	-24,11678	72,18625
24050	10	51	43	-24,11355	72,18491
24053	20	26	44	-24,06399	72,21599
24056	21	39	52	-24,03959	72,21872
24059	10	16	66	-24,04798	72,22693
24062	33	74	106	-24,02904	72,23056
24065	11	59	52	-23,99925	72,23119
24068	28	63	121	-23,94150	72,25646
24091	12	20	71	-23,90567	72,22527
24093	19	60	115	-23,90843	72,21920
24101	2	17	13	-24,14904	72,18866
24103	12	14	30	-24,15346	72,18578
24105*	25	76	323	-24,03152	72,09249
24109*	35	138	500	-24,02626	72,09375
24113*	18	25	195	-24,01891	72,09298
24117	18	18	42	-23,96731	72,24952
24119	8	21	28	-23,96617	72,24412
24122	28	18	79	-23,93183	72,27030
24128	24	48	75	-23,92795	72,26381

* prøver fra "Sorte Hjørne"

Tabel 8 Resultater af kemiske analyser af *Cetraria nivalis* (2001).

DMU ID	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Længde	Bredde
23901	<5	7	37	-24,12857	72,18939
23904	<5	130	83	-24,13879	72,18940
23907	<5	3	29	-24,14714	72,18846
23910	<5	17	12	-24,14993	72,18896
23913	<5	3	14	-24,15685	72,18911
23916	<5	14	21	-24,16734	72,18839
23919	<5	3	18	-24,15924	72,18702
23922	<5	8	24	-24,14357	72,18375
23925	<5	13	41	-24,13245	72,18295
23928	<5	1534	591	-24,11352	72,18491
23936	<5	28	28	-24,09461	72,21066
23939	<5	39	24	-24,01536	72,22481
24001	<5	256	75	-24,13990	72,18327
24002	<5	36	144	-24,12979	72,18625
24020	<5	79	61	-24,10859	72,17757
24021	<5	10	26	-24,07325	72,16458
24024	<5	62	61	-24,09619	72,17563
24027	<5	13	50	-24,13230	72,18893
24030	<5	3	15	-24,07444	72,18500
24033	<5	12	20	-24,14607	72,17772
24036	<5	3	16	-24,16506	72,17262
24045	<5	118	95	-24,11488	72,18286
24049	<5	32	34	-24,11355	72,18491
24052	<5	57	36	-24,06399	72,21599
24055	<5	40	28	-24,03959	72,21872
24058	<5	3	19	-24,04798	72,22693
24061	<5	4	21	-24,02904	72,23056
24064	<5	35	35	-23,99925	72,23119
24067	<5	15	28	-23,94150	72,25646
24090	<5	16	29	-23,90567	72,22527
24092	<5	16	51	-23,90843	72,21920
24104*	<5	30	103	-24,03152	72,09249
24108*	<5	3	13	-24,02626	72,09375
24112*	<5	3	23	-24,01891	72,09298
24116	<5	2	14	-23,96731	72,24952
24118	<5	9	24	-23,96617	72,24412
24121	<5	6	16	-23,93183	72,27030
24127	<5	3	15	-23,92795	72,26381
24188	<5	3	18	-24,00562	72,26782

* prøver fra "Sorte Hjørne"

Tabel 9 Resultater af kemiske analyser af *Cassiope tetragona* (2001).

DMU ID	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Cd ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Længde	Bredde
23933	73	1075	1896	8,65	-24,11243	72,18793
23935	354	9155	11541	60,47	-24,11243	72,18793
24042	6	12	35	0,07	-24,10866	72,17753
24043	8	29	64	0,32	-24,10866	72,17753
24107*	4	4	25	0,03	-24,03152	72,09249
24110*	4	3	31	0,02	-24,02626	72,09375
24115*	4	3	29	0,01	-24,01891	72,09298

* prøver fra "Sorte Hjørne"

Tabel 10 Resultater af kemiske analyser af *Salix arctica* (2001).

DMU ID	Cu ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Pb ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Zn ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Cd ($\mu\text{g g}^{-1}$)	Længde	Bredde
23931	54	755	2651	11,64	-24,11243	72,18793
24040	9	9	308	5,13	-24,10866	72,17753
24106*	10	6	559	7,63	-24,03152	72,09249
24111*	9	13	511	13,30	-24,02626	72,09375
24114*	9	11	364	7,57	-24,01891	72,09298

* prøver fra "Sorte Hjørne"

Bilag 3 Beregninger af koncentrationer af bly, zink og kobber i forskellig afstand fra mineområdet

Table 11 Indhold af kobber, bly og zink i *Cetraria nivalis* i forskellig afstand fra minen ($\mu\text{g g}^{-1}$)

Cetraria	Cu	Pb	Zn
0-500			
Geometric mean	<5	222	142
n	2	2	2
st.dev.		-	-
min		32	34
max		1534	591
500-1000			
Geometric mean	<5	29	66
n	6	6	6
st.dev.		56	41
min		7	37
max		130	144
1000-2000			
Geometric mean	<5	13	26
n	11	11	11
st.dev.		76	23
min		3	20
max		256	75
2000-5000			
Geometric mean	<5	13	25
n	6	6	6
st.dev.		22	7
min		3	19
max		57	36
5000-15000			
Geometric mean	<5	8	25
n	14	14	14
st.dev.		13	23
min		3	18
max		39	103

Table 12 Indhold af kobber, bly og zink i jord i forskellig afstand fra minen ($\mu\text{g g}^{-1}$)

Soil	Cu	Pb	Zn
0-500			
Geometric mean	125	122	3327
n	9	8	9
st.dev.	130	1238	5057
min	10	20	43
max	404	3625	14915
500-1000			
Geometric mean	21	101	220
n	6	6	6
st.dev.	8	103	433
min	10	28	52
max	34	264	1213
1000-2000			
Geometric mean	10	30	41
n	11	11	11
st.dev.	6	65	31
min	7	14	30
max	23	237	115
2000-5000			
Geometric mean	15	44	64
n	6	6	6
st.dev.	5	33	26
min	10	16	66
max	21	99	118
5000-15000			
Geometric mean	20	45	101
n	13	13	13
st.dev.	8	36	133
min	24	48	75
max	35	138	500

Table 13 Indhold af kobber, bly og zink i elvsediment i forskellig afstand fra minen ($\mu\text{g g}^{-1}$)

Elvsediment	Cu	Pb	Zn
0-500			
Geometric mean	27	64	248
n	5	5	5
st.dev.	132	1611	11275
min	15	20	82
max	310	3625	25292
500-1000			
Geometric mean	15	40	103
n	10	10	10
st.dev.	5	26	79
min	12	50	80
max	25	96	302
1000-2000			
Geometric mean	21	85	274
n	6	6	6
st.dev.	8	569	2448
min	17	18	58
max	36	1456	6290
2000-5000			
Geometric mean	16	128	197
n	4	4	4
st.dev.	21	300	781
min	5	16	28
max	49	694	1684
5000-15000			
Geometric mean	17	66	97
n	16	16	9
st.dev.	6	134	138
min	10	11	195
max	29	506	405

Danmarks Miljøundersøgelser

Danmarks Miljøundersøgelser - DMU - er en forskningsinstitution i Miljøministeriet. DMU's opgaver omfatter forskning, overvågning og faglig rådgivning inden for natur og miljø.

Henvendelser kan rettes til:

URL: <http://www.dmu.dk>

Danmarks Miljøundersøgelser
Frederiksborgvej 399
Postboks 358
4000 Roskilde
Tlf.: 46 30 12 00
Fax: 46 30 11 14

*Direktion
Personale- og Økonomisekretariat
Forsknings- og Udviklingssektion
Afd. for Systemanalyse
Afd. for Atmosfærisk Miljø
Afd. for Marin Økologi
Afd. for Miljøkemi og Mikrobiologi
Afd. for Arktisk Miljø*

Danmarks Miljøundersøgelser
Vejsøvej 25
Postboks 314
8600 Silkeborg
Tlf.: 89 20 14 00
Fax: 89 20 14 14

*Overvågningssektionen
Afd. for Terrestrisk Økologi
Afd. for Ferskvandsøkologi
Afd. for Marin Økologi
Projektchef for det akvatiske område*

Danmarks Miljøundersøgelser
Grenåvej 12-14, Kalø
8410 Rønde
Tlf.: 89 20 17 00
Fax: 89 20 15 15

Afdeling for Vildtbiologi og Biodiversitet

Publikationer:

DMU udgiver faglige rapporter, tekniske anvisninger, temarapporter, samt årsberetninger. Et katalog over DMU's aktuelle forsknings- og udviklingsprojekter er tilgængeligt via World Wide Web.

I årsberetningen findes en oversigt over det pågældende års publikationer.

Faglige rapporter fra DMU/NERI Technical Reports

2002

- Nr. 426: Statistisk optimering af monitoringsprogrammer på miljøområdet. Eksempler fra NOVA-2003. Af Larsen, S.E., Jensen, C. & Carstensen, J. 195 s. (elektronisk)
- Nr. 427: Air Quality Monitoring Programme. Annual Summary for 2001. By Kemp, K. & Palmgren, F. 32 pp. (electronic)

2003

- Nr. 428: Vildtbestande, jagt og jagttider i Danmark 2002. En biologisk vurdering af jagtens bæredygtighed som grundlag for jagttidsrevisionen 2003. Af Bregnballe, T. et al. 227 s. (elektronisk)
- Nr. 429: Movements of Seals from Rødsand Seal Sanctuary Monitored by Satellite Telemetry. Relative Importance of the Nysted Offshore Wind Farm Area to the Seals. By Dietz, R. et al. 44 pp. (electronic)
- Nr. 430: Undersøgelse af miljøfremmede stoffer i gylle. Af Schwærter, R.C. & Grant, R. 60 s. (elektronisk)
- Nr. 432: Metoder til miljøkonsekvensvurdering af økonomisk politik. Af Møller, F. 65 s. (elektronisk)
- Nr. 433: Luftforurening med partikler i København. En oversigt. Af Palmgren, F., Wåhlin, P. & Loft, S. 77 s. (elektronisk)
- Nr. 434: Forsøgsprojekt Døstrup Dambrug. Resultater og konklusioner. Af Fjordback, C. et al. 270 s., 150,00 kr.
- Nr. 435: Preliminary Assessment based on AQ Modelling. Ploiesti Agglomeration in Romania. Assistance to Romania on Transposition and Implementation of the EU Ambient Air Quality Directives. By Jensen, S.S. et al. 53 pp. (electronic)
- Nr. 436: Naturplanlægning - et system til tilstandsvurdering i naturområder. Af Skov, F., Buttenschøn, R. & Clemmensen, K.B. 101 s. (elektronisk)
- Nr. 437: Naturen i hverdagslivsperspektiv. En kvalitativ interviewundersøgelse af forskellige danskeres forhold til naturen. Af Læssøe, J. & Iversen, T.L. 106 s. (elektronisk)
- Nr. 438: Havterne i Grønland. Status og undersøgelser. Af Egevang, C. & Boertmann, D. 69 s. (elektronisk)
- Nr. 439: Anvendelse af genmodificerede planter. Velfærdsøkonomisk vurdering og etiske aspekter. Af Møller, F. 57 s. (elektronisk)
- Nr. 440: Thermal Animal Detection System (TADS). Development of a Method for Estimating Collision Frequency of Migrating Birds at Offshore Wind Turbines. By Desholm, M. 25 pp. (electronic)
- Nr. 441: Næringsstofbalancer på udvalgte bedrifter i Landovervågningen. Af Hansen, T.V. & Grant, R. 26s. (elektronisk)
- Nr. 442: Emissionsfaktorer og emissionsopgørelse for decentral kraftvarme. Eltra PSO projekt 3141. Kortlægning af emissioner fra decentrale kraftvarmeværker. Delrapport 6. Af Nielsen, M. & Illerup, J.B. 113 s. (elektronisk)
- Nr. 443: Miljøøkonomisk analyse af skovrejsning og braklægning som strategier til drikkevandsbeskyttelse. Af Schou, J.S. 43 s. (elektronisk)
- Nr. 444: Tungmetaller i tang og musling ved Ivittuut 2001. Af Johansen, P. & Asmund, G. 32 s. (elektronisk)
- Nr. 445: Modeller til beskrivelse af iltsvind. Analyse af data fra 2002. Af Carstensen, J. & Erichsen, A.C. 60 s. (elektronisk)
- Nr. 447: Modelanalyser af mobilitet og miljø. Slutrapport fra TRANS og AMOR II. Af Christensen, L. & Gudmundsson, H. 114 s. (elektronisk)
- Nr. 448: Newcastle Disease i vilde fugle. En gennemgang af litteraturen med henblik på at udpege mulige smitekilder for dansk fjerkræ. Af Therkildsen, O.R. 61 s. (elektronisk)
- Nr. 449: Marin recipientundersøgelse ved Thule Air Base 2002. Af Glahder, C.M. et al. 143 s. (elektronisk)
- Nr. 450: Air Quality Monitoring Programme. Annual Summary for 2002. By Kemp, K. & Palmgren, F. 36 pp. (electronic)
- Nr. 451: Effekter på havbunden ved passage af højhastighedsfærger. Af Dahl, K. & Kofoed-Hansen, H. 33 s. (elektronisk)
- Nr. 452: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2002/03 i Danmark. Wing Survey from the 2002/03 Hunting Season in Denmark. Af Clausager, I. 66 s.
- Nr. 453: Tålegrænser for kvælstof for Idom Hede, Ringkøbing Amt. Af Nielsen, K.E. & Bak, J.L. 48 s. (elektronisk)
- Nr. 454: Naturintegration i Vandmiljøplan III. Beskrivelse af tiltag der, ud over at mindske tilførsel af næringsstoffer fra landbrugsdrift til vandområder, også på anden vis kan øge akvatiske og terrestriske naturværdier. Af Andersen, J.M. et al. 67 s. (elektronisk)
- Nr. 455: Kvantificering af næringsstoffers transport fra kilde til recipient samt effekt i vandmiljøet. Modeltyper og deres anvendelse illustreret ved eksempler. Nielsen, K. et al. 114 s. (elektronisk)
- Nr. 456: Opgørelse af skadevirkninger på bundfaunaen efter iltsvindet i 2002 i de indre danske farvande. Af Hansen, J.L.S. & Josefson, A.B. 32 s. (elektronisk)
- Nr. 457: Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Af Søgaard, B. et al. 2. udg. 460 s. (elektronisk)
- Nr. 458: Udviklingen i Vest Stadil Fjord 2001-2002. Af Søndergaard, M. et al. 25 s. (elektronisk)
- Nr. 459: Miljøøkonomiske beregningspriser. Forprojekt. Af Andersen, M.S. & Strange, N. 88 s. (elektronisk)
- Nr. 460: Aerosols in Danish Air (AIDA). Mid-term report 2000-2002. By Palmgren, F. et al. 92 pp. (electronic)

Danmarks Miljøundersøgelser
Miljøministeriet

ISBN 87-7772-778-9
ISSN 1600-0048